

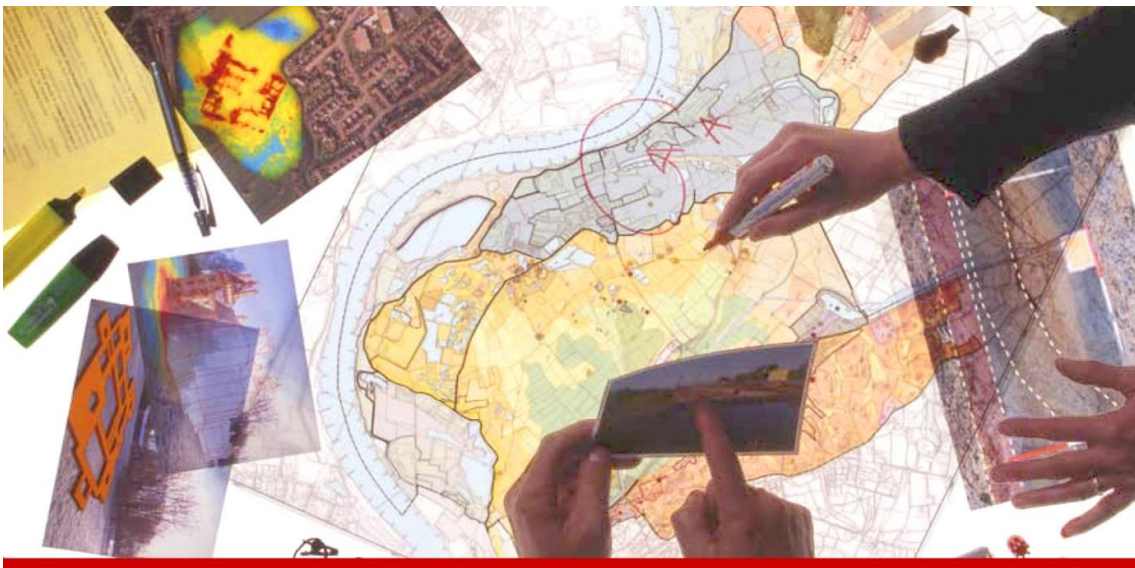
Adviesdocument 742

Project: Advies Archeologie in kader van Geluidwal Veldhuizen, gemeente Woerden

Projectcode: 22697WOGV

Opdrachtgever: Provincie Utrecht

Datum: 10 maart 2015

ADVIES ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Advies

Analyse van de voor het plangebied beschikbare relevante bronnen wijst uit dat sprake is van een lage archeologische verwachting. Deze lage verwachting is gebaseerd op:

- de ligging in een komgebied;
- het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van vondsten en vindplaatsen;
- het ontbreken van cultuurhistorische objecten en structuren met een archeologische relevantie.

Deze lage verwachting geldt voor beide deelgebieden.

Gezien het voorgaande wordt de kans zeer klein geacht dat bij de aanleg van de Geluidswal Veldhuizen (inclusief watercompensatie) archeologische waarden worden verstoord.

Wij adviseren deze informatie op te nemen in de toelichting van het bestemmingsplan.

Ons advies is dat het niet nodig is in het bestemmingsplan een dubbelbestemming op te nemen gericht op behoud van (verwachte) archeologische waarden en dat het niet nodig is in de voorschriften bepalingen op te nemen aangaande (verwachte) archeologische waarden.

Volledigheidshalve wordt gewezen op de meldingsplicht (cf Monumentenwet 1988) bij het aantreffen van archeologische vondsten.

Aanleiding

De provincie Utrecht bereidt een Inpassingsplan (bestemmingsplan) voor in verband met de voorgenomen aanleg van een geluidsvoorziening langs de A12. In het kader van de voorbereiding is het gewenst te beschikken over een actueel advies over de archeologische waarde van het gebied. Dat advies wordt in dit adviesdocument gegeven en gemotiveerd.

Gebiedsgegevens

Het plangebied ligt langs de rijksweg A12 in de polder Bijleveld en Reijerscop op grondgebied van de gemeente Woerden en bestaat uit twee deelgebieden (figuur 1):

- De aan te leggen geluidsvoorziening (wal en/of geluidsscherm) heeft een lengte van ca. 800 m en is gepland in het verlengde van de reeds bestaande aarden wal ter hoogte van de wijk Veldhuizen (gemeente Utrecht) en het Shell-station Hellevliet, meer westelijk langs de A12. De oppervlakte van dit deelgebied betreft circa 6,1 ha.
- Ten westen van de aan te leggen geluidsvoorziening en direct ten noorden van het Shell-station Hellevliet ligt een deelgebied met waterbestemming ten behoeve van maatregelen voor watercompensatie. De oppervlakte van dit deelgebied betreft circa 0,3 ha.

Gemeentelijk archeologiebeleid

In september 2007 heeft de gemeente Woerden het beleidsplan archeologische monumentenzorg 'Bodemschatten van Woerden' vastgesteld. Het beleidsplan heeft drie doelstellingen, namelijk het behoud en de bescherming van de Woerdense bodemschatten, vermeerdering van kennis over de bewoningsgeschiedenis van Woerden en het omliggende landelijke gebied en optimaal gebruik maken van de kansen die voorlichting en educatie op het gebied van archeologie bieden.

Bij bodemingrepen weegt de gemeente het behoud van archeologische waarden af tegen andere belangen. Om deze belangenafweging op adequate en verantwoorde wijze te kunnen maken, heeft de gemeenteraad van Woerden op 15 december 2010 de Archeologische beleidskaart vastgesteld voor haar grondgebied (Alkemade e.a., 2010). Een uitsnede van deze kaart is ook opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Harmelen (www.ruimtelijkeplannen.nl).

De gemeente Woerden beschikt vooralsnog niet over een gemeentelijke, archeologische onderzoeksagenda. Het college van B & W van Woerden heeft de gemeenteraad op 4 maart 2014 geïnformeerd over het uitstellen van het opstellen van een dergelijke archeologische onderzoeksagenda (Raadsinformatiebrief, 14R.00064; www.woerden.nl).

Bekende en verwachte archeologische waarden

Informatie over bekende en verwachte archeologische waarden is in eerste instantie verzameld op basis van de verwachtingskaarten op Rijks, provinciaal en gemeentelijk niveau.

Rijk (AMK en IKAW)

In of bij het plangebied liggen geen terreinen met een vastgestelde waarde volgens de Archeologische Monumentenkaart (<http://archeologiein nederland.nl/bronnen-en-kaarten/amk-en-ikaw>). Het plangebied bevindt zich evenmin binnen 250 m van de grens van een archeologisch waardevol terrein of archeologisch Rijksmonument.

Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geldt voor het plangebied een lage kans op het aantreffen van archeologisch waarden (<http://archeologiein nederland.nl/bronnen-en-kaarten/amk-en-ikaw>). Deze lage verwachting is gebaseerd op de ligging in een komgebied. Een bekende beperking van de IKAW is dat de verwachting geen uitspraken doet over de aanwezigheid van vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen (periode van de veenontginningen) en Nieuwe Tijd.

Provincie

Volgens kaart 3 (Cultuurhistorie) in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) 2013 ligt het plangebied buiten de zone die is aangemerkt als CHS-Archeologie (<http://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl>). Het plangebied ligt ook niet in een van de andere provinciale CHS-gebieden.

Gemeente

Volgens de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Woerden (Alkemade e.a., 2010: kaart 11) ligt het plangebied in een zone met een lage archeologische verwachting (figuur 1). Deze

verwachting is toegekend aan landschappelijke eenheden (komgronden) met een lage kans op het aantreffen van archeologische waarden. De archeologische inventarisatie (Alkemade e.a., 2010: kaart 5) heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van vondsten of vindplaatsen in het plangebied of directe omgeving.

Eerder uitgevoerd onderzoek

In het plangebied is vooralsnog geen archeologisch veldonderzoek uitgevoerd.

In het kader van het cultuurhistorisch onderzoek dat in 2003 is uitgevoerd vanwege de voorgenomen aanleg van een parallelstructuur langs de A12 zijn 24 boringen gezet om de ligging van de Blokstroomgordel te bepalen (Haartsen & Stevens 2003). Deze stroomgordel en de daarop gezette boringen liggen buiten het plangebied.

Het westelijk deel van het plangebied valt binnen het onderzoeksgebied van een in 2007 door Synthegra uitgevoerd bureauonderzoek (Archis: onderzoeksmeldingsnummer 24300). Het rapport zelf is via Archis (landelijke archeologische database) niet beschikbaar, maar het advies is wel opgenomen. Het advies voor vervolgonderzoek beperkt zich tot het noordelijk deel van het desbetreffende onderzoeksgebied waar zich de Blokstroomgordel in de ondergrond bevindt. Voor het onderhavige plangebied is geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Cultuurhistorische waarden

Ondanks het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van bekende of verwachte archeologische waarden, kan sprake zijn van de aanwezigheid van cultuurhistorische objecten of structuren met een archeologische relevantie.

Het plangebied bevindt zich in de ontginning van Bijleveld. Dit is een regelmatige cope-ontginning, ontgonnen vanaf een restgeul van de Oude Rijn en een weterring die daarin uitmondde. Het oorspronkelijke verkavelingspatroon is aangetast door de aanleg van de A12 en de uitbreidingen van Harmelen, maar desondanks is de strokenverkaveling op de CD-ROM Cultuurhistorische elementen in de provincie Utrecht van een hoge waarde voorzien (Bekius, D. & D.E.A. Schiltmans, 2007).

Ten zuiden van de A12 bevindt zich het ontginningslint van Reijerscop, met bijbehorende lintbebouwing. Dit lint en de bijbehorende structuren en archeologische waarden ligt geheel ten zuiden van de A12. Het plangebied bevindt zich dus niet (gedeeltelijk) in een historisch boerderijlint.

Het tracé van Rijksweg 12 van Den Haag naar knooppunt Oudenrijn is kort voor de Tweede Wereldoorlog geopend. Gezien de ligging van het plangebied langs deze rijksweg is het relevant te kijken naar de verwachte aanwezigheid van resten uit de Tweede Wereldoorlog. De rijksweg doorsnijdt tussen Utrecht en Woerden het tracé van de *Hintere Wasserstellung*, een Duitse verdedigingslinie die als tweede opvanglinie diende voor de Atlantikwall (Kok, 2013). De inundaties en bijbehorende kades van deze linie lagen ten westen van het plangebied, bij Harmelen. De overige versperringen (tankgracht) en verdedigingswerken van deze linie, lagen ten oosten ervan. Resten uit de Tweede

Wereldoorlog worden in het plangebied dan ook niet verwacht (anders dan losse vondsten van kogelhulzen; zie onder).

Op luchtfoto's en hoogtekarten op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) zijn geen aanwijzingen te zien voor de aanwezigheid van relevante cultuurhistorische objecten of structuren.

Geconcludeerd kan worden gesteld dat in het plangebied geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van cultuurhistorische objecten en structuren met een archeologische relevantie.

Losse vondsten

Volgens de landelijke archeologische database Archis zijn uit het plangebied of directe omgeving voornamelijk geen losse vondsten bekend. Waarschijnlijk kan dit worden verklaard uit het feit dat in het plangebied voor zover bekend niet eerder archeologisch veldonderzoek is gedaan door (amateur-)archeologen.

De aanwezigheid van losse vondsten in het plangebied kan niet geheel worden uitgesloten. Gezien de ligging van het plangebied kan hierbij specifiek worden gedacht aan:

- vondsten gerelateerd aan het zogenaamde toemaakdek: het in veenweidegebieden als ophoging en bemesting opgebrachte pakket van stadsafval, afkomstig uit stedelijke beerputten. Het kan hierbij gaan om aardewerkscherven, kleipijpen, muntjes en andere fragmenten van afgedankt of verloren huisraad. Dergelijke vondsten bevinden zich in secundaire context waardoor de archeologische waarde zeer beperkt is. Dit sluit niet uit dat hier interessante vondsten tussen kunnen zitten.
- Kogelhulzen afkomstig van geallieerde vliegtuigbeschietingen op (militaire) transporten op de rijksweg in de oorlogsjaren. Dergelijke losse vondsten kunnen gezien worden als stille getuigen van de luchtoorlog en kunnen in die zin enige betekenis hebben.

Voor dergelijke vondsten bestaat een wettelijke meldingsplicht ex artikel 53 van de Monumentenwet 1988.

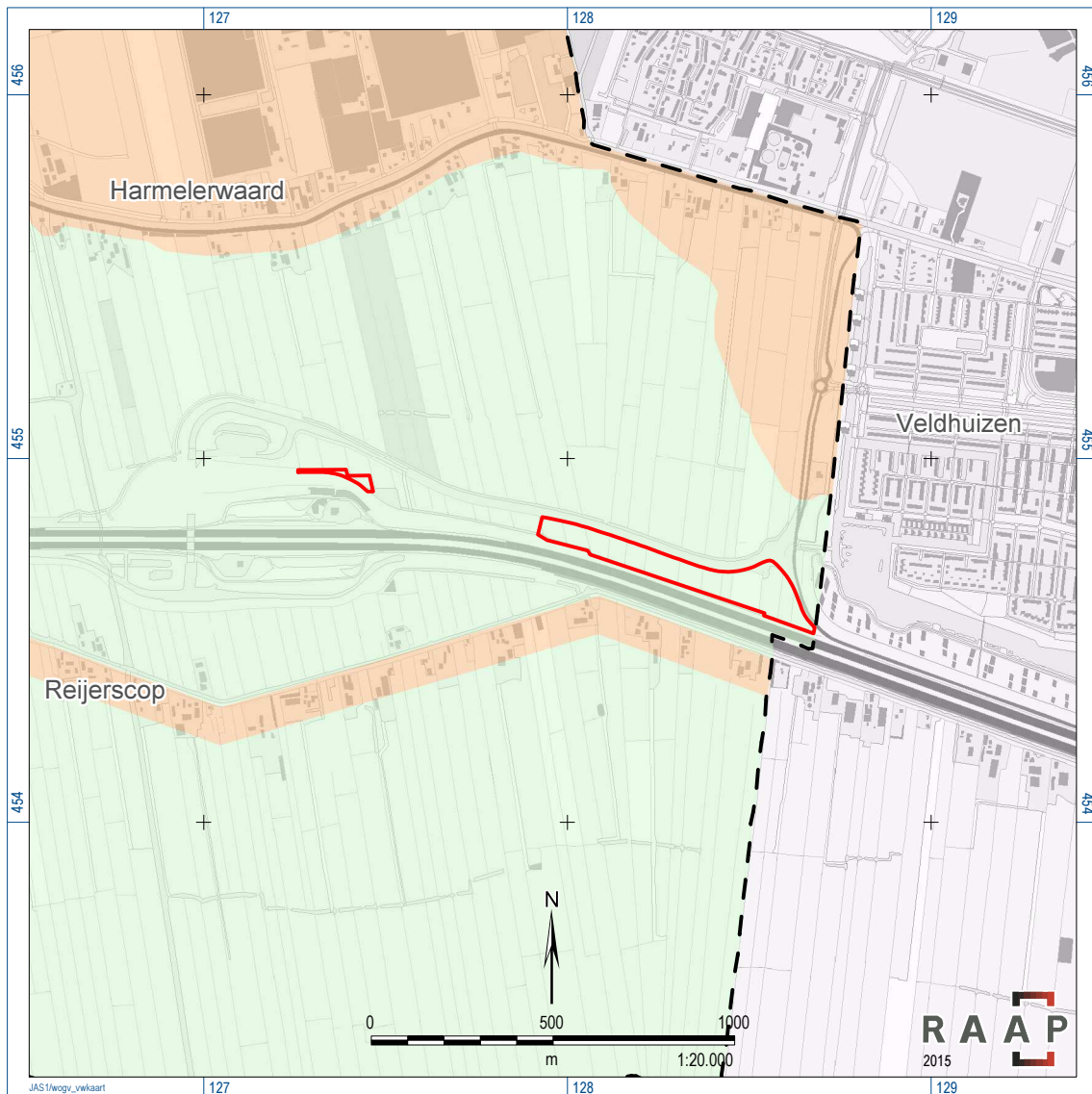
Bronnen

Alkemade, A. e.a., 2010. Archeologische beleidskaart gemeente Woerden. *Vestigia-Rapport V670*.

Bekius, D. & D.E.A. Schiltmans, 2007. A12 BRAVO projecten 3, 4, 6a, 6b, 6c en 8, gemeenten Woerden en Bodegraven: een cultuurhistorisch onderzoek in het kader van de m.e.r. *RAAP-rapport 1522*. Weesp, RAAP Archeologisch Adviesbureau.

Haartsen, A., F. Stevens, 2003. Archeologische en historisch-geografische bureaustudie Parallelstructuur A12 bij Harmelen (Provincie Utrecht). *Lantschapsstudies 47*. Haaften, Lantschap.

Kok, R.S., 2013. Rijksweg 12 in de Tweede Wereldoorlog: de Duitse versperringen. *Heemtijdinghen 49.2*, 25-43.

Figuur 1. Ligging van de deelgebieden geprojecteerd op de archeologische verwachting (bron: Vestigia, 2010).